

***Statenstuk* 2010-459**

Protocol provinciale humanitaire hulpverlening

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie BFE op 8 december 2010
- provinciale staten op 15 december 2010

Behandeld door mevrouw J. Habets, telefoonnummer (0592) 36 59 24, e-mail
j.habets@drenthe.nl

Portefeuillehouder: de heer J. Tichelaar

Inleiding

Het provinciaal bestuur van Drenthe heeft de afgelopen jaren verschillende malen besloten tot het doen van financiële giften voor humanitaire hulp en wederopbouw. Zowel het college van gedeputeerde staten als provinciale staten hebben daarvoor het initiatief genomen (zie bijlage 1). De provincie Drenthe staat daarin niet alleen: de meerderheid van de provincies in Nederland heeft zich de afgelopen jaren bereid getoond financiële bijdragen beschikbaar te stellen voor humanitaire hulpverleningsacties (zie bijlage 2).

Voor het nemen van een provinciaal besluit over humanitaire hulp en hulp bij wederopbouw is de reguliere behandelingswijze met goed voorbereide voorstellen en commissievergaderingen niet de meest voor de hand liggende methode. Humanitaire rampen en (inter)nationale hulpverleningsacties laten zich niet voorspellen, maar vragen wel om snelle (re)actie.

De wenselijkheid van een provinciale bijdrage aan humanitaire hulpverlening en wederopbouwacties heeft zich de afgelopen jaren met enige regelmaat laten voelen. De initiatieven daarvoor waren afkomstig van zowel de leden van provinciale staten, als van gedeputeerde staten. Het initiatief voor een bijdrage was soms van directe betekenis voor de inwoners van Drenthe, gelet op aard en omvang van de ramp en de aandacht die eraan besteed werd in de pers. Soms ligt de aanleiding voor het doen van een bijdrage in een bepaalde vorm van lotsverbondenheid tussen de inwoners van Drenthe en die van het rampgebied.

Het jongste besluit tot hulpverlening en wederopbouw is genomen in de statenvergadering van februari 2010. Bij de bespreking van het desbetreffende voorstel is overeengekomen dat voor dit soort besluiten en voorstellen een afzonderlijke gedragslijn, een eigen hulpverleningsprotocol zou moeten worden ontwikkeld.

In dit statenstuk treft u een concept-Protocol aan, met de te volgen procedure en voorwaarden voor een besluit tot het verlenen van een provinciale bijdrage aan acties van de Samenwerkende Hulpverleningsorganisaties.

Bij het ontwikkelen van het protocol hebben wij ons georiënteerd op de ervaringen met besluiten tot humanitaire hulpverlening in Drenthe tot nu toe.

In het protocol wordt voorgesteld voor humanitaire hulpverlening geen afzonderlijke begrotingspost in te stellen, maar hiervoor een beroep te doen op Onvoorzien of Algemene reserve, ter verantwoording achteraf of ter besluitvorming in een statenvergadering.

Tevens bevat het protocol het voorstel om over de voornemens voor bijdragen ten behoeve van humanitaire hulpverlening en wederopbouw ook het bestuur van de Vereniging Drentse Gemeenten te informeren.

Advies

1. Besluiten bereid te zijn om, onder voorwaarden, een provinciale bijdrage te verlenen voor humanitaire hulpverlenings- en wederopbouwacties van Samenwerkende Hulporganisaties.
2. Besluiten deze voorwaarden op te nemen in een hulpverleningsprotocol, ter vaststelling door provinciale staten.

Beoogd effect

Verbetering transparantie in procedure en vergroting democratisch draagvlak voor besluiten inzake humanitaire hulpverlening en wederopbouw.

Door het vaststellen door uw staten van een protocol voor humanitaire hulpverleningsacties kan de democratische discussie in de staten zich concentreren op inhoudelijke zienswijzen, zonder verrassingen en omissies.

Drenthe dóet ertoe: met de formalisering van de gedragslijn voor besluiten op het gebied van humanitaire hulpverlening en wederopbouw laat Drenthe zien dat het daarin een voorbeeld wil zijn.

Besluiten over humanitaire hulp zijn een sympathiek, voorbeeldig en menselijk gebaar, waaruit blijkt dat de provincie Drenthe zich solidair verklaart met de getroffen en in een rampgebied; dat effect mag worden verwacht binnen maar ook buiten Drenthe.

Argumenten

1.1. Het verlenen van humanitaire hulp is een overheidstaak, niet alleen voor het Rijk maar ook voor provincies en gemeenten.

Onlangs is door alle provincies een standaard overeengekomen, de zogenaamde Provincie Nieuwe Stijl: een eigentijds profiel voor een autonome en democratisch gelegitimeerde overheid, met een open huishouding. De provincies helpen vorm te geven aan het proces van modernisering van Nederland en hebben daarin een eigen rol te vervullen. De beperkte rol van de provincie uit de 19e eeuw is omgevormd tot die van medevormgever van de verzorgingsstaat (tweede helft 20e eeuw), als regisseur en ontwikkelaar in de regio en met een eigen 'culturele' identiteit van de samenleving en bestuur. Voor de uitvoeringswijze van de nieuwe kerntaken hebben de provincies allemaal eigen ruimte gevraagd, aangepast aan de verschillen in feitelijke omstandigheden en maatschappelijke opgaven. Ten slotte: provincies hebben geen uitvoerende taak, maar nemen signalerend, agenderend en zo nodig ontwikkelend hun medeverantwoordelijkheid voor maatschappelijke vraagstukken, zoals humanitaire rampen en wederopbouw ook buiten Drenthe.

1.2. Humanitaire hulpverlening is een politiek besluit, bedoeld als voorbeeld, zowel voor de inwoners van de provincie, bedrijven, instellingen, als voor de andere overheden binnen en buiten Drenthe.

Het beleid van ons college is gericht op betere bestuurlijke samenwerking, ook met de gemeenten in Drenthe. Kennisgeving van het besluit tot humanitaire hulpverlening aan de medeoverheden draagt bij aan deze samenwerking en afstemming over beleid.

1.3. Als dekking van een gift voor humanitaire hulpverlening en wederopbouw wordt een beroep gedaan op Onvoorzien dan wel het rekeningresultaat, ter verantwoording in de Bestuursrapportage of de Jaarrekening dan wel ter besluitvorming door provinciale staten.

Gelet op de onvoorspelbaarheid van rampen en de moeilijke definieerbaarheid ervan (wanneer is een ramp groot genoeg voor de provincie om tot hulpverlening over te gaan) is een eigen budget niet gewenst, maar dient het voor alle Drentse provinciale bestuurders mogelijk te zijn om langs deze democratische weg een voorstel voor een bijdrage aan humanitaire hulpverlening in procedure te brengen.

2.1. *Met behulp van een protocol kan een Drentse bestuurlijke initiatiefnemer voor humanitaire hulpverlening zich verzekeren van een transparante procedureafspraken.*

Een protocol voor hulpverleningsacties kan bijdragen aan de snelheid van het bestuurlijk handelen en discussies in de statenvergadering over de gevolgde procedure helpen voorkomen.

Uitvoering

Tijdsplanning

Niet van toepassing.

Financiën

Niet van toepassing.

Europese context

Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie

Niet van toepassing.

Extern betrokkenen

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Overzicht van Drentse acties voor hulpverlening en wederopbouw sinds 2003
2. Kort overzicht van hulpverlening door de andere provincies

Ter inzage in de leeskamer

Niet van toepassing

Assen, 16 november 2010
Kenmerk: 44/5.8/2010012203

Gedeputeerde staten van Drenthe,

J. Tichelaar, voorzitter
mevrouw drs. J.M. Imhof, secretaris

OVERZICHT VAN DRENTSE ACTIES VOOR HULPVERLENING EN WEDEROPBOUW SINDS 2003→ **Februari 2003**

Provinciale staten van Drenthe nemen een motie aan waarin wordt voorgesteld dat de provincie Drenthe de gemeentebesturen in Drenthe oproept om ten behoeve van de hongerende inwoners van Afrika collectebussen te plaatsen in de stembureaus, bij gelegenheid van de provinciale statenverkiezingen.

Niet alle gemeenten deden hieraan mee. Een enkele kiezer liet uit verontwaardiging over de vermenigving van humanitaire actie en statenverkiezingen het stemmen zelfs helemaal achterwege; de Commissaris van de Koningin kreeg daarover een boze brief.

→ **Maart 2003**

Provinciale staten nemen motie aan waarmee € 78.000,-- beschikbaar wordt gesteld aan de hulpverleningsplannen van het Comité Drenthe helpt Irak, ten laste van Onvoorzien 2003.

De plannen van dit Comité bestonden uit vervoer en levering van hoogwaardige medische apparatuur en schoolmeubilair aan de inwoners van de provincie Al-Qadisjay in Irak. Daarbij werd terugkoppeling van de resultaten daarvan aan Drentse inwoners als voorwaarde gesteld.

Verdere voorwaarden:

- De gift (een eenmalige waarderingssubsidie) werd specifiek bedoeld voor vervoer van de goederen.
- Er is contact opgenomen met het Rode Kruis inzake hulpacties in de Irakese provincie waar de hulpverlening voor bedoeld was.
- Stichting Comité Drenthe helpt Irak garandeerde een goede distributie van de hulpgoederen ter plekke, met gebruikmaking van Irakese netwerken.
- RTV Drenthe ging mee op transport naar Irak om via de omroep verslag te doen van de wederwaardigheden van deze hulpactie.
- Over de hulpverlening zou een documentaire worden gemaakt, ter vertoning op de Drentse basisscholen.

Deze humanitaire hulpverleningsactie kreeg nog een nabrander. In de geraamde kosten van € 38.000,-- was door de initiatiefnemers geen rekening gehouden met de kosten van € 10.000,-- voor de vervoerskosten naar Irak. Daarmee kwam de uitvoering van de hele actie in het gedrang.

De provincie wilde echter niet opnieuw geld voor dit humanitaire doel beschikbaar stellen. Bovendien gold voor het vervoer naar Irak een negatief reisadvies.

Een Awb-procedure daarover mocht de initiatiefnemers niet meer baten.

→ **Februari 2005**

Tweede Kerstdag 2004 deden zich in heel Zuidoost-Azië de gevolgen van een tsunami voelen, die was veroorzaakt door een fikse zeebeving. In het kader van nationale hulpverleningsacties besloten provinciale staten op 9 februari 2005, op voorstel van gedeputeerde staten, een gift te doen van € 483.031,-- (€ 1,-- per inwoner) ten laste van het rekeningresultaat 2004 of door onttrekking aan de Reserve voor algemene doeleinden.

Dit geld werd beschikbaar gesteld voor de wederopbouw van een belangrijke nutsvoorziening (water) in Atjeh, op voorwaarde dat men achteraf zou kunnen laten zien wat er met de middelen was gebeurd. De uitvoering hiervan werd opgedragen aan de Waterleidingmaatschappij Drenthe.

Nadat dat Waterleidingmaatschappij Drenthe hiervoor een projectvoorstel had ingediend en dat was goedgekeurd, duurde het nog bijna twee jaar voor de uitvoering van het project werd opgestart. Tussenrapportages lieten op zich wachten, het gereserveerde geld dreigde na twee jaar zelfs terug te vloeien naar de algemene middelen. De Drentse humanitaire hulp is toen wel betaalbaar gesteld, het Drentse bedrag is zelfs verdubbeld door het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking.

Overigens: in de IPO-bestuursvergadering van 13 januari 2010 is van IPO-zijde geprobeerd een gecoördineerde inzet van hulpbereidheid van provinciezijde tot stand te brengen, in het bijzonder ten behoeve van de wederopbouw in getroffen gebieden. Zuid-Holland bijvoorbeeld heeft in dat verband een bootje gesponsord. Drenthe heeft daaraan niet meegedaan.

→ **Februari 2010**

In de vergadering op deze dag hebben provinciale staten ingestemd met een donatie van € 500.000,-- als humanitaire hulp na een verwoestende aardbeving, ten behoeve van eerste hulpverlening aan en wederopbouw van Haïti. Deze bijdrage was deels afkomstig uit een begrotingspost voor GS-uitgaven, deels (via een begrotingswijziging) uit de provinciale Begroting. Deze Drentse financiële gift aan de Samenwerkende Hulporganisaties paste in de nationale en internationale hulpverleningsacties, van overheden en particulieren, in geld en goederen.

In de statenvergadering van 3 februari 2010 is over deze gift van € 500.000,-- door de provincie Drenthe in meerderheid instemmend gereageerd maar ook met wat kanttekeningen en 'moppers'.

- Een aantal fracties achtte het gewenst na te denken over 'de vraag of humanitaire hulpverlening in andere werelddelen' uit provinciale middelen wel hoort tot de taak van de provincie als overheid; zij achtten een discussie gewenst over de vraag hoe je als provincie met dit soort acties om moet gaan.
- Eén fractie meende duidelijk dat het eigenlijk geen provinciale zaak is om humanitaire giften uit publieke middelen te doen voor internationale hulpverlening en wederopbouw; die taak past vooral het Rijk en verder bedrijven, organisaties en inwoners.
- Andere fracties meenden juist dat sommige situaties de vraag of het wel of geen provinciale taak is ontstijgen.
- Een enkele fractie voelde zich niet op tijd en voldoende goed gekend in het voorstel/besluit van gedeputeerde staten.

In de wetenschap dat de Algemene Rekenkamer toezicht zou houden op de verantwoording van de besteding van alle giften uit Nederland aan de Samenwerkende Hulpverleningsorganisaties, hebben de staten ingestemd met de gift die was overgemaakt op giro 555. De VVD heeft tegengestemd.

Sinds de **zomermaanden van 2010** blijkt uit berichten in de pers dat voor het overgrote deel van de ingezamelde middelen (uit Nederland in totaal € 42 miljoen) nog geen bestemming is gevonden. De fase van de eerste noodhulp is voorbij, de ergste nood is gelenigd, maar de wederopbouw komt maar langzaam op gang. Doordat Haïti niet beschikt over een goed functionerende overheid, gaat de wederopbouw erg moeizaam.

→ **Augustus 2010**

Als gevolg van overvloedige regenval hebben in de maanden augustus en september in Pakistan geweldige overstromingen plaatsgevonden, met zestien miljoen inwoners als slachtoffer. Zij hebben huizen, (levende) have en goed (landbouwgrond) verloren; met de wederopbouw van het land zal nog jaren zijn gemoeid. Het college van gedeputeerde staten heeft besloten tot een bijdrage van € 45.000,-- aan de Samenwerkende Hulpverleningsorganisaties voor hulpverlening aan de slachtoffers en de wederopbouw van de overstroomde gebieden in Pakistan. Dit bedrag is verantwoord in de Tweede Bestuursrapportage 2010.

KORT OVERZICHT VAN HULPVERLENING IN DE ANDERE PROVINCIES

- Alleen de provincies Groningen, Noord-Holland en Zuid-Holland, alsmede Limburg zijn om principiële redenen niet bereid tot humanitaire hulpverlening en wederopbouw uit provinciale middelen. Dat is volgens deze provincies een rijkstaak die niet past bij de Provincie Nieuwe Stijl.
- De provincies Gelderland en Utrecht zijn wel bereid tot humanitaire hulpverlening ten laste van de provinciale Begroting. Het besluit daartoe wordt van geval tot geval genomen, zonder protocol of vastgesteld beleid.
- De provincies Overijssel, Flevoland en Zeeland zijn eveneens bereid tot humanitaire hulpverlening ten laste van de eigen Begroting. Zij hebben tevens meegedeeld wel eens voornemens te hebben gehad voor het vaststellen van een protocol, maar zij zijn daar tot nu toe niet aan toegekomen. Zij zijn benieuwd naar het protocol uit Drenthe.
- De provincie Noord-Brabant verleent bijdragen voor humanitaire hulpverlening en heeft daarvoor in september 2006 aan de Statencommissie voor Bestuur en Middelen een 'Beleidslijn provinciale bijdrage aan nationale hulpacties' voorgelegd.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 16 november 2010, kenmerk 44/5.8/2010012203;

gelet op de afspraak, gemaakt in de statenvergadering van 3 februari 2010, om voor een volgend besluit op het gebied van humanitaire hulpverlening en wederopbouw een afzonderlijke procedure te ontwikkelen;

BESLUITEN:

- I. om onder voorwaarden een provinciale bijdrage te verlenen voor humanitaire hulpverlenings- en wederopbouwacties, zoals georganiseerd door de Samenwerkende Hulporganisaties;
- II. voor de behandeling van de voorstellen daartoe en de voorwaarden daarbij het volgende protocol vast te stellen.
 1. Zowel leden van provinciale staten als van het college van gedeputeerde staten kunnen het initiatief nemen voor een provinciale bijdrage aan humanitaire hulpverlening en wederopbouw, waar ook ter wereld, onafhankelijk van elkaar.
 2. De initiatiefnemer zet zijn voorstel plus overwegingen op papier en verstuurt dit voorstel per e-mail aan alle fractievoorzitters en aan alle leden van gedeputeerde staten.
 3. Vervolgens zorgt de initiatiefnemer ervoor dat de betrokken fractievoorzitters en de leden van het college van gedeputeerde staten mondeling of telefonisch wordt gevraagd of zij met dit voorstel kunnen instemmen en het in behandeling willen nemen.
 4. Als door de initiatiefnemer voor dit voorstel voldoende behandelingsdraagvlak wordt gevonden, zorgt hij/zij ervoor dat de Statengriffie, de leden van gedeputeerde staten, evenals het bestuur van de VDG hierover zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.
 5. Door deze drie partijen kan een tijdstip worden overeengekomen waarop dit voorstel aan de pers zal worden meegedeeld.
 6. Indien de hoogte van de provinciale bijdrage aan de kosten van humanitaire hulpverlening en wederopbouw lager is dan € 50.000,-- kan het college van gedeputeerde staten hierover een besluit nemen ten laste van de begrotingspost Onvoorzien, mits nog niet aangesproken, ter verantwoording achteraf aan provinciale staten in de Bestuursrapportage of de Jaarrekening.
 7. Indien de hoogte van de provinciale bijdrage aan de kosten van humanitaire hulpverlening en wederopbouw hoger is dan € 50.000,-- of indien de provinciale bijdrage niet meer ten laste kan worden gebracht van de begrotingspost Onvoorzien, besluit het college van gedeputeerde staten hierover alleen dan een besluit aan provinciale staten voor te leggen, wanneer de fractievoorzitters het college hebben verzekerd dat hiervoor een meerderheid in provinciale staten bestaat; bedoelde bijdrage komt ten laste van het rekeningresultaat.

Assen, 15 december 2010

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

ga.coll.